

Для коментарів чи іншого зворотного зв'язку заповніть форму:
[форма зворотного зв'язку щодо цієї версії настанови](#)

Версія цього документу для друку: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00021&format=pdf>

Настанови на засадах доказової медицини.
Створені DUODECIM Medical Publications, Ltd.

Настанова 00021. Кишкові цестодози

Автор: Sakari Jokiranta
Редактор оригінального тексту: Jukka Pekka Jousimaa
Дата останнього оновлення: 2017-02-16

Збудник

- Цестодози у людей викликаються рибним солітером (сьожак широкий, *Diphyllobothrium latum* та *D. nihonkaiense*), ціп'яком, що не має гачків (бичачий ціп'як, *Taenia saginata*), ціп'яком, що має гачки (свинячий ціп'як, *Taenia solium*) і карликовим ціп'яком (*Hymenolepis nana*). Інші сьожкові черви також можуть паразитувати у кишечнику людини (*Hymenolepis diminuta*, *Dipylidium caninum*).

Поширення

- Рибний солітер досить розповсюджений у Скандинавії і країнах Балтії, але поширеність хвороби знизилась впродовж останніх десятиліть. Також він подекуди зустрічається в Європі та в Росії. *D. nihonkaiense* було виявлено в Чилі та інших місцях навколо Тихого океану.
- *T. saginata* зустрічається по всьому світу. *T. solium* рідко зустрічається в мусульманських країнах, але є дуже поширеним, наприклад, у Центральній Америці та деяких частинах Африки.
- Окрім кишкової інвазії, *T. solium* може викликати цистицеркоз, при якому личинки, вилупившись із проковтнутих яєць гельмінта, проникають у тканини пацієнта та інкапсулюються у вигляді цист (див. цистицеркоз [настанова 01042] Цистицеркоз]).

Шлях передачі

- Інфікування *Diphyllobothrium* відбувається через споживання сирової риби або ікри (минь, щука, окунь, йорж; *D. nihonkaiense* передається через вживання сирого тихоокеанського лосося).
- Інфікування *Taenia* відбувається під час вживання погано приготованої яловичини або свинини.

Симптоми

- У більшості випадків інвазія є безсимптомною. Може виникати незначний біль в животі та нудота.
- Дуже рідкісним ускладненням є кишкова непрохідність.
- *Diphyllobothrium* абсорбує вітамін B₁₂ з їжі, яку споживає господар, іноді виникає недостатність цього вітаміну, що призводить до розвитку мегалобластної анемії [Настанова 000318 | Мегалобластна анемія] з характерними для неї симптомами (наприклад, гладкий язик, парестезії кінцівок, атаксія).

Діагностика

- Діагноз базується на виявленні яєць у зразку калу. Рідше знаходять членики гельмінта. У випадку підозри на виявлення члеників, цілого гельмінта або його частини, використовують тест на ідентифікацію виду.
- Через те, що яйцеклітини послідовно вивільняються з проглотидів, для діагностики можуть знадобитися зразки калу за декілька різних днів.
- При теніозі може виникати еозинофілія, але оскільки це неспецифічна ознака, вона не допомагає у діагностиці.

Лікування

- Лікування при інфікуванні *Diphyllobothrium* - це одноразовий прийом ніклозаміду (2 г для дорослих, 1,5 г для дітей вагою понад 35 кг, та 1,0 г для дітей вагою 11–34 кг) або празиквантелу (5–20 мг/кг).

Коментар експерта. Лікарські засоби ніклозамід та празиквантел

станом на 26.03.2019 в Україні не зареєстровані.

- При інфікуванні *T. solium*, а також у випадках, коли збудник не встановлений точно, рекомендовано використовувати одноразово празиквантел в дозі 10–20 мг/кг. Інфекція, викликана *T. saginata*, лікується ніклозамідом, доза така ж, як при лікуванні *Diphyllobothrium*.
- *Hymenolepis nana* лікується празиквантелом (25[–40] мг/кг в одній дозі) або ніклозамідом, доза така ж, як при лікуванні *Diphyllobothrium*, але призначається щоденний прийом впродовж одного тижня. Також проти *Hymenolepis* ефективний нітазоксанід (500 мг × 2 впродовж 3 днів).

Коментар експерта. Лікарський засіб нітазоксанід станом на 26.03.2019 в Україні не зареєстрований.

- До призначення цих препаратів можуть застосовуватись спеціальні місцеві правила.
- Контроль успішності лікування проводиться через три місяці, виконується забір нових зразків калу за три різні дні.

Профілактика

- Риба, ікра та м'ясо повинні бути добре приготовані або заморожені (мінімум на 24 години при температурі –18 °C або –0,4°F). Засолювання риби не знищує личинки *Diphyllobothrium*.
- Перевірка м'яса (види *Taenia*)

Пов'язані ресурси

- Інтернет ресурси [\[пов'язані|00616|Tapeworm disease – Relat...\]](#)
- Література [\[пов'язані|00616|Tapeworm disease – Relat...\]](#)

Джерела інформації

R2. Dick TA, Nelson PA, Choudhury A. Diphyllbothriasis: update on human cases, foci, patterns and sources of human infections and future considerations. Southeast Asian J Trop Med Public Health 2001;32 Suppl 2():59-76. [\[PubMedID|12041607\]](#)

R3. Hoberg EP. Taenia tapeworms: their biology, evolution and socioeconomic significance. Microbes Infect 2002 Jul;4(8):859-66. [\[PubMedID|12270733\]](#)

Настанови

- [Настанова 01042](#). Цистицеркоз.
- [Настанова 00318](#). Мегалобластна анемія.

Авторські права на оригінальні тексти належать Duodecim Medical Publications, Ltd.

Авторські права на додані коментарі експертів належать МОЗ України.

Published by arrangement with Duodecim Medical Publications Ltd., an imprint of Duodecim Medical Publications Ltd., Kaivokatu 10A, 00100 Helsinki, Finland.

Ідентифікатор: ebm00021 Ключ сортування: 001.071 Тип: EBM Guidelines

Дата оновлення англomовного оригіналу: 2017-02-16

Автор(и): Sakari Jokiranta Редактор(и): Jukka Pekka Jousimaa Лінгвіст(и)-консультант(и) англomовної версії: Kristian Lampe
Видавець: Duodecim Medical Publications Ltd Власник авторських прав: Duodecim Medical Publications Ltd

Навігаційні категорії

EBM Guidelines Internal medicine Infectious diseases Gastroenterology

Ключові слова індексу

mesh: Diphylobothrium mesh: cestoda infections Tapeworm Hymenolepis Diphylobothrium latum
Diphylobothrium nihonkaiense Hymenolepis nana mesh: Taenia Taenia saginata Taenia solium
Megaloblastic anaemia cysticercosis mesh: Fishes mesh: Praziquantel mesh: beef mesh: Niclosamide
nitazoxanide mesh: pork icpc-2: D96 speciality: Gastroenterology speciality: Infectious diseases
speciality: Internal medicine